

Szerkesztési Iroda:

Nagy-Becskerek,

Zápolya-utca 1-és szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólítások intézendők.

Telefon szám 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolts szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Hirdetési árak:

Egész évre ——— 12 ft.
Félévre ——— 6 .
Negyedévre ——— 3 .
Egy hónap ——— 1 .
— Egyen szám ára 4 kr. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik mindennap

vasár- és ünnepsnapok kivételével.

Nagybecskerek, 1896.

XXV. évfolyam, 275. szám.

Szombat, november 28.

A trónbeszéd.

Nagybecskerek, nov. 28.

A nemzet elküldte képviselőit a király által november 25-ére egybehívott országgyűlésre, és a nemzet e képviselői, a szuverén népakarat mandatarsai megjelentek a trón lépcsőjénél, hogy meghallgassák azt az üzenetet, melylyel a magyar korona viselője az 1896—1901. évi országgyűlést megnyitotta és kedvelt híveit az ország jóllétét és a korona fényét célzó törekvéseiben üdvözölte. Az ünnepély lényegesen különbözött más hasonló alkalmaktól úgy külsőségeiben, mint nagyszabású belső tartalmában. Magyarország állami önállósága fokozott kifejezésre jutott, miután a király saját kezdeményezésére elálltak nem-magyar méltóságok közreműködésétől. Csak azt alkalmazták, amit a magyar törvények rendelkeznek az ilyen alkalmakra és az országgyűlés két házában tagjain kívül kizárólag magyar méltóságok és udvari funkcionáriusok emeltek a szent korona fényét.

Az ünnepélyes megnyitás szellemi középpontját a szilárd hangon mondott trónbeszéd képezte, melylyel a Felső és az országgyűlést üdvözölte s amelyben három irányban adta tudtul a korona akaratát és törekvéseit. A budai királyi vár fehér márványtermében mondott szavakat nemcsak Magyarországon hallják nagy megelégedéssel, élénken igénybe veszik azok egész Európa és a monarchia másik államának érdeklődését is, mert amit a király közgazdasági politikáiról mondott, meghallják azt Európa egész államszövetségében. A Magyarország és Ausztria közös érdekeiről szóló kijelentések fontosabb részeit osztrák szövetségeseink czímére szólnak és csak a trónbeszédben kifejtett nagy munkaprogram van egyenesen és osztatlan a magyar országgyűléshez intézve,

az egész országgyűléshez és nem egy párt-hoz. E munkálatok teljesítésében szorgoskodják az országgyűlés egész munkacereje, könnyelmű és okatlan akadályokat ne gördítsenek az országgyűlés elé.

Gazdasági politikánkról félre nem érthető módon oda nyilatkozik a trónbeszéd, hogy az imént megnyitott országgyűlés hatáskörében a valutarendezést befejezni és a készpénzfizetést felvenni akarjuk. A trónról kilátásba helyezett ez a rendszabály nem fogja elmulasztani barátságosabbá és kiadóbbá alakítani kereskedelmi politikai vonatkozásainkat és lényegesen hozzá fog járulni pénzügyi helyzetünknek kedvező befolyásolásához.

A gazdasági szövetség megkötéséről Ausztriával, a fogyasztási adók igazságos rendezéséről, a kvótáról és a bankkérdésről a Felső és az osztrák-magyar monarchiának mind a két államához szólt és az erre vonatkozó kijelentés nem is tévesztheti el hatását Ausztriában sem.

De legtöbbet a tulajdonképeni magyar ügyekkel foglalkozott a trónbeszéd és ez irányban oly programot fejtett ki, melynél gazdagabbat, tartalmasabbat képzelni sem lehet.

A békésen életbeléptetett egyházpolitikai reformok pendantjaképen létesítendő lesz a katolikus autonomia, a lelkészek anyagi helyzetét a kongrua rendezése fogja biztosítani. A közoktatás terén a tanár-és tanítóképzés emelésére történik több üdvös intézkedés. A közigazgatás államosítását illetőleg egész részletes programot ad a trónbeszéd. A bünvádi perrendtartás életbeléptetése, a polgári perrend teljes reformja, az általános magánjogi törvénykönyv megalkotása legközelebbi kilátásba vannak helyezve. Az új katonai bünvádi perrendtartás évek óta hangzottatott létesítését az országgyűlés legsürgősbb feladatai

közé sorozza a trónbeszéd és az egyenes adók reformja törvényjavaslatok alakjában mihamarabb a képviselőház elé kerül. Kereskedelem és ipar minden irányban előmozdítandó, a helyi érdekű vasutakra vonatkozó törvény módosítása tervbe vétetett és az államvasutak teljesítő képessége nagyobb befektetések által emelteni fog.

A munkaprogram legnagyobb részét a mezőgazdaság terén szándékozt teendők töltik ki. Ezekkel — és ezt különösen hangsúlyozza a trónbeszéd — nemcsak a nagybirtokoson akarnak segíteni, hanem fokozni fogják a kisbirtokosok ellenálló erejét is. Ezt szolgálják: a gazdasági erők szövetkezése, a hitellügy fejlesztése, az állattenyésztés emelése, az állategészségügy államosítása, az állatforgalom biztosítása, az állatbiztosítás. A folyamatszabályozás, ármentesítés fokozott igényeket emelnek. A mezőgazdasági munkások helyzetét gyökeresen rendezni kell s végre alaposan meg kell oldani a telepítés kérdését is.

Bizonyítván sem várja, hogy a legmagasabb trónbeszéd öt évi munkaidőre adjon kormányprogramot; de ha ez az országgyűlés semmi egyebet nem végez is, mint csak az itt felvetett kérdéseket oldja meg, és báró Bánffy Dezső miniszterelnök kormánya csak a trónbeszédben jelzett feladatokat teljesíti, akkor ez az országgyűlés és ez a kormány nagyobb és fontosabb feladatokat oldott meg, mint az összes előbbiek, visszamenve egész 1867-ig. Ez az országgyűlés munkálkodó parlament lesz és ennek a kabinetnek a megfeszített tevékenység kormányának kell lennie, hogy teljesítse egész programját.

És Bánffy hozzá szoktatott bennünket, hogy higgyünk programja teljesítésében!

A „TORONTÁL” tárczája.

Előszó az 1897. évi Almanach-hoz.

Fogarasz, október 23., 1896.

(Singer és Wolfner kiadóhivatalának.)

Kaptam a sürgönyöket, már a másodikat, hogy az előszó a körmükre égett, hogy küldjem postafordultával, hogy már ugyis az utolsó,* a tizedik.

Hát én hiszem, hogy sürgős, de nekem is sürgős dolgom van. Ha ezt a négy-öt napot fel nem használom, mandátum nélkül megyek haza. Itt még sok igazítani valóm van. A városiak aprehendálnak, hogy igen keveset tartózkodtam köztük az öt éves ciklus alatt.

Mondtam nekik, hogy idejővet épen egy olyan kerületen mentem keresztül, ahol viszont azért neheztelnek a képviselőre, hogy mindig a kerületben ült, ahelyett, hogy az országgyűlésen lett volna.

— Igen, igen, — jegyzé meg a pártelnököm — de legalább egyszer mégis el kellene jönni a forráshoz, ahonnan az erőt meríti az illető.

Hát erre is vissza tudtam vágni:

— Hol látta azt, kedves bátyám uram, hogy a patak a maga forrásához jöjjön? Csatangol szerteszét, de vissza nem jön...

A városiak végre is jó emberek, lehet velük beszélni; azonfelül többnyire per tu pajtasaim; de a falvak! A falvaktól fázom egy kicsit.

* Szó nincs róla! A kiadó.

Itt már képtelen vagyok a ripszotokra, ha valami közbeszólással felém találnak suhintani. Az összes tudományomat épen most szedem be, fel s alá járva a szobában; két napja magolom az elmondandó román beszédemet.

„Fratilor allegatori! Mulcamesce que meace primit qua candidat de deputat...

Itt van ni! Már megint kiesett egy szó az eszemből. Hogy melyik? Csak az egészről tudom, mit jelent: „Köszönöm nektek választó testvérek, hogy elfogadtatok engem képviselő jelöltnek,” de hogy melyik közüle a „köszönöm,” melyik az „elfogadtatok,” nem vagyok a megmondhatója. Nem képzelhetik, kérem, milyen keserves munka! Vagy a szavakon volna több gummi arabikum, vagy az emlékezetem tábláján. És mégis meg kell lenni. A főispán is, a kortesek is azt hajtogatják: „meg kell lenni; valamit neked is tenned kell a népért.” Hiszen belátom. Tanulok is, csak úgy csurog rólam a verejték: Mulcamesce qua meace primit... De legalább önök ne háborgassanak a sürgönyeikkel. Miképen jut eszükbe olyasmi, hogy én most előszót írjak az Almanachba?

Hivatkoznak a táviratban írói reputációmra, a közönségre, mely mohón várja az előszót. Igen, igen, a hálás közönségre! Képelem, milyen türelmetlenül csoszog már. Igérik, hogy csak most az egyszer küldjem meg el a kéziratot, ezzel letelik a tíz év (a mennyit ígértém) s soha se kérnek többet. Figyelmeztetnek, ne csonkítsam meg az utolsó évben a virtust — tiszser írni ugyanazon témáról.

Ah istenem, olyan kábult a fejem. Nem is tudom, én vagyok-e én? Igazán én irtam volna

önöknek a tíz előszót? ... Most hozza a hírt a hajdu, hogy az egyik zászlómat letépték és összetörték az idevaló magyar vargák és hogy száz oláh vokssal most már többet kell behoznom. Lesz ami lesz; nem tesz semmit! Csak kérem ne sürgönyözzenek többé, akár én vagyok én, akár nem én vagyok. Mert itt ilyenkor, a választás alatt, a sürgönyök, amiket kapok és küldök, sajnos nyílt titkok. Egy szót se, egy szisszenést se, kedves Singer és Wolfner urak! Isten ments, ha itt külsőne, hogy én vagyok az a bizonyos ilyen nevű író, aki husz éve műveltem jól rosszul a magyar faji nyelvét, kulturáját. No csak az kellene nekem! Még majd azt találnak mondani:

— Mit akar itt az ur? Mért nem megy követnek azokhoz, akiket szolgál, a magyarokhoz?

Jaj! mingyárt a föld alá süllyednek szégyenletben; jaj de megvolnék akadva, mert a feleletben vagy magamat kellene lekicsinyíteni, ami nem jó volna rám néve, vagy a magyarságot kellene leszólnom, ami nem volna igazságos. Hiszen végre is elég szép a fajunktól, hogy Jókai Mórt megválasztja olyan tiszta magyar helyen, mint Karczag, azt a Jókai Mórt, aki hatvan éve szerzi a dicsőséget a magyar névnek. Mi ehhez képest az én husz éves munkásságom? Semmi. Ha kiszorultam a magyarok lakta vidékről, hát kiszorultam, punktum! Végre is ki tehet arról, hogy nincs elegendő kerületünk, vagy hogy annyi nagy emberünk van? Az egyik a Kossuth szemeit fogta be, hát azért jár neki a mandátum, a másik a Tiesza ablakait verte be, megilleti a polgári kossoru; a harmadik aktívus

HIREK.

Tájékoztató.

Deczember 14. Közig. bizottság ülése.

Pitzyle Szaniszló egyedüli diplomirozott fogorvos specialista Torontálmegyében. Nagy-Becskeken Bauerféle házban Ferencz-József téren. Rendel naponta.
A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van; nők részére kedden és pénteken délután.

— **Advent.** Holnap lesz kezdete a keresztény világ egyik legfőbb ünnepének, a szent karácsony ünnepkörének. A templomok harangjai már az Ur születésnapjának közeledtére figyelmeztetik a hívőket és felhívják őket, hogy készüljenek elő a nagy napra. Ez az előkészület pedig négy hétig tart, négy vasárnapon át hirdeti az egyház az Ur eljövételének idejét, négy hétig van szent várakozásban a hívő kereszténység éppen úgy, mint a hogyan Krisztus eljövetelét előtt várakozott négyezer évig a szenvedő emberiség az örök Igére. Az advent, a megérkezés, az eljövételt előkészítő idő, a Krisztus születését váró „tempus clausum” a magyar katolikus arisztokracziának ez az egyházi motivuma, beleszővődik konzervatív eleganciájával a mai világvárosi szalonéletbe is. De künn a szumarás falusi tájakon szintén szezon az advent. Megcsendülnek a hajnali rorátokra hívó harangok, amelyre a városban is el-elsiet munkába mente előtt mindenki imádkozni. A kis varróleány mielőtt munkára menne, betér a templomba és imádkozik, tán szerelemért, tán egy csodáért, hogy valami herceg váltsa meg a földi nyomorúságotól, vagy tán szegény anyjéért, hugaiért, akinek hétről hétre haza viszi keresztényét, szívét, vérét, egészségét adva érte. De es csak a próza, a poezis odakünn van a falvakban, ahol a piros pozsgás parasztlány lépked a hajnali órákban a templom felé, tudja már, hogy merről lesi őt a szive választottja, aki oda oszon hozzá a kisérgeti, összenevetnek, advent van, ilyenkor huzódnak össze a párok, hogy tavaszra lakodalom legyen belőle. Az advent vasárnap, e hónap 29-én, holnap kezdődik meg. Első napján a rém. kath. plébánia templomban fényes istentisztelet lesz s a jövő hétfőn megkezdődnek a hajnali misék, a roráték.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Glutz Ottmár nagybecskereki pénzügyi fogalmazót Alsó-Kubinba pénzügyi segédtitkárrá nevezte ki.

— **Uj püspökök.** A hivatalos lap mai száma közli Radu Demeter dr. gyulaféher-

vári szentszéki ülnök lugosi gör. kel. püspökké és Ivánkovits János dr. vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos kinevezését rozsnyói püspökké.

— **Kemény György báró,** mint már említettük, Nagy-Enyeden meghalt. Halála gyásza borította Erdély mágnáscládjainak nagy részét. Az elhunytban Kemény Kálmán báró, Maros-Torda és Alsó-Fejér vármegye volt főispánja, Kemény Endre báró volt országgyűlési képviselő, Kemény Simon és Ödön nagybirtokosok atyjukat siratják. Bánffy Dezső báró miniszterelnök első felesége Kemény György báró leánya volt és ebből a házasságból született három gyermeke, köztük báró Feilitzsch Bertholdné, Torontál vármegye főjegyzőjének neje, nagyapját vesztette el.

Kemény György báró különösen a 70-es években fejtett ki nagy tevékenységet a közügyek terén és mint Torda-Aranyos vármegyének negyedszázadon át volt főispánja, sokat javított a megyei közigazgatáson és kiváló érdemeket szerzett a vármegyék kikerekítésének munkálatainál. Erdemelt a király is elismerte, a mikor a szent István-rend középkeresztjét adományozta neki. Az öreg báró három napja meghült és tüdőgyulladást kapott. Ilyen állapotban szívizélhűdés érte, amely pár óra alatt kioltotta életét. Kemény György temetése tegnap, pénteken ment végre nagy részvét mellett s a koporsót rövid gyászszertartás után Maros Vecsére vitték, hol a családi sírboltban helyezik el. A végítességtől hiányzott fia, Kemény Endre báró, a ki csak minap indult el földkörüli útjára.

— **Havazás.** Torontál vármegye több részéről jelentik lapunknak, hogy legutóbb mindenfelé erős havazás volt. Különösen Nagyszentmiklóson és környékén van a lakosságnak része benne s úgy látszik állandó is marad, mert a talaj meg van fagyva s enyhe napokra nem igen sok a kilátás.

— **Az ovoda karácsonyfája.** A nagybecskereki ovoda karácsonyfájára Napholcz Agostonné urnő 5 frtot adományozott.

— **Halálozások.** Két urnő halálát hozza egy nagyszentmiklósi levél. Német Csanádon a postamester, özv. zepetneki Tötössy Nándorné, szül. Schaffer Róza hunyt el 55 ik évében hosszas szenvedés után f. hó 23-án. Temetése 25-én ment végre Német- és Szerb Csanád község intelligenciájának nagy részvéte mellett. — Nagyszentmiklóson egy öreg matróna, Karl szül. Schiller Franciska urnő halt meg e hó 25-én 82 éves korában rövid szenvedés után. E halálesettel Nagyszentmiklós több kereskedő családja, mint a Karl, Bayer, Mausz családokat éri érzékenyen a gyász. Temetése 27-én volt élénk részvét mellett.

államtitkár, a negyedik az államtitkár unoka-öccsének a sógornéját vette nőül. Mindnyájának meg van a becsületes jogczime. Nem vagyok bolond, hogy be ne lássam, mert ha be nem lát-nám is így lenne.

Olvasom, hogy Ernusz Kelemen se jön be most a Házba, se Horváth Lajos, se Teleszky, se Csernátony, pedig ezek is jó magyarok... de, amint mordom, kevés a kerület és sok a nagy ember, ki ezeket kiszorítja.

Ami engem illet, oh én egy csöppet se panaszkodom, örülök, hogy élek. Hiszen elég jó hely ez, jó emberek és nem is állok rocszul, kivált ha sikerül az oláh dikciót betanulnom s ha önök a sürgönyeikkel és az írói voltomra való hivatkozással el nem rontják a chanceimat.

Egy pár községem már most is kezd gyanakodni, hogy a jó hangzásu nevem Mike — szath (románul: kis falu) csak erre az alkalomra van fölvéve. Ez a néhány község nyilván ellenem fog szavazni, ámbár éppen ma reggel tanácskoz-tam a tisztí orvossal, nem üthetne-e ki e falvak-ban 27-ikére a trachoma (az egyiptomi szem-betegség), úgy hogy hivatalosan eltűntassanak a bejövételtől a választás reggelén.

A doktor azonban difficilis ember, nagy számar és még hozza német, nincs alkotmányos érzéke. Nem forcirozom nagyon, mert nincs nagyobb baj. Azt hiszem megleszek, de addig még sokat kell bibelődni s éppenséggel rá nem érek az előszó megírására. Hova gondolnak az istenért? Még ha ráérnék, se volna szép és illendő, hogy mig itt engem a románok választanak, azalatt is a magyarokat mulattassam.

A viszontlátásig uraim, amikor megint öt évig leszek az önöké.

Mikszáth Kálmán.

U. i. De nehoj ezt a levelemet közöljék le aztán bolondságból előszónak.

M. K.

Á t m e n e t e k.

Írta: Verner László.

Első stádium.

Gizucci pompás, aranyos baba.

Kis pufók-kepe van. Csipkés főkötője mögül szeliden simul ki aranyszínű haja. Sohasem sir, mindig mosolyog. Arczán hajnalpiros sugar sűtkézesik, mi a rácuppanó csókoktól lesz pirosabb. Most a papuska papusgatja. Három szobán sétál végig s ringatja karján a kicsi babát, a kincset.

Mikor a harmadik szobába ér, elmaradt tőle a felesége. Hirtelen végigpillant, aztán esőkkal zárja le a baba szemeit.

— Szakasztott az anyja — dörmögi édes szeretettel. Aztán visszamegy a feleségéhez. Csön desen ölébe rakja a kis terhét.

— No, legyen most a tied egy kicsinyt.

Akkor meg a feleség megy végig a szobán. Hirtelen végigpillant s friss csókokkal szerzi meg az apját.

— Szakasztott az apja — merül el boldogságában. És ragyog a boldogságtól. Én meg látom a boldog anya feje körül az arany holdat is, a mivel a piktorok a szenteket festik.

Második stádium.

Gizucci kibujt már a pólyából. Még mindig oly aranyos, sőt talán még aranyosabb. Csupa

— **Készülődések.** A papák arca napról-napra rohamosabban kezd hosszabbodni. Nem izlik nekik az ebéd utáni fekete, az esti tea, sőt még a leib-zsurnáljuk is érintetlenül hever a kávé- és a teacsésze mellett. Ugyan, mi történhetett? A mamák mosolygós arczsal járnak. Beszédjük most, mely eddig néha néha viharos volt, kezd suttogóvá válni, mint a szerelemre-keltő nyáréjek enyhe fuvallatja. A papákat állandóan tatuskának nevezik, hálósipka nélkül nem eresztik ki őket a szobából, délben olyan ebédet tálatatnak be a szakácsnéval, ami után még az exczellenciás urak is megnyálnák a szájuk szélét, ha a kabátról leszakad a gomb, rögtönösen ott vannak a czérnával és tüvel, egy nap százszor is megigazítják a családfo nyakkendőjét s minden perczen készek a férj-hez menedő leányaikhoz intézett következő figyelmeztetéssel: — Aranyom, csókolj kezet az apuskának. Ugyan, mi történhetett? Nem nagy fejtörés kell ahhoz, hogy ezt kitalálja az ember. A papák azért szomorúak, mert tudják a mamák vidámságának az okát. Uj ruha kell a kis leánykának, szebbnél szebb, divatosnál divatosabb, mert kezdődnek a felolvasó estélyek, hangversenyek, később a bálók. A leányoknak pedig meg kell ott jelenniök, mert a mamák tanítása után jól tudják, hogy a házasságok nemcsak az égben, de a báli termek parkettjein is köttetnek. Ezért a papák borus ábrázata és keserü sóhaja, hogy: Miért is van báli szezon a világon?

— **Műkedvelő gyermekek.** Előttünk fekszik az a kimutatás, mely a mult vasárnap lefolyt nagyszentmiklósi gyermekelődás jövedelmét mutatja ki. E szerint az érdemes mulatság 153 frt 95 kr. haszonnal járt. Ennyit hozott össze a mulatság a felülfizetésekkel tiszta haszonként.

— **A virtuskodás vége.** Az összes fővárosi lapok közlik a hirt, hogy Stojkovic Péter pancsovai születésű 22 éves joghallgató a Szent-Endréről jövő viczinális vasutról tegnapelőtt este 11 óra tájban a Margithid alatt fiatalos virtuskodásból leugrott. Ennek azonban szomorú vége lett, mert a szerencsétlen ballába a kerek alá került, a melyek bal lábcsarát teljesen össze-zuzták. Esméletlen állapotban vitték a mentők a Szent-János kórházba, ahol lábát amputálni fogják.

x Köhögés, rekedtség és elnyálkasodás ellen régen ismert házi szer a pemetefü. Ezen fünek kivonatából Réthy Béla b. csabai gyógyszerész czukorkát készít, melyben a pemetefü méltán dicséret határossága kellemes ízzel párosul. A pemeteczukorka minden gyógyszerárban kapható. Egy doboz ára 30 kr.

ész, csupa szellem. Iskolába jár, aztán telerakja ott sok széppel azt a kis okos fejét.

— Ah, mily szép vonásai vannak.

— Nézd csak irását. Minő szabályos vonások!

— Nézd a kicsi kacsoját. Hogy elmaszaltotta magát a kis malacz. Csupa igyekezetből.

— Gizucci pompás gyerek.

— Gizi talentum.

— Öröme életünknek.

— Oh, kedves, mennyire ismered.

Oh, piczi, czukros, lehet e más a te leányod?

Harmadik stádium.

Giziből Giza lesz.

Még jobban látszik, hogy a természet mily bőkezűen bánt vele. Arany fűrtit bokáig növesztette, kecses ujacskáit a zongora billentyűi nem görbitették el. Most már nem jár esze gyermek-játékokon, tehát nem mosolyog, akár kell, akár nem. Homlokáról komoly gondok nyerne kifejezést. Az utcán nem bámul el csacska módra. Figyelmes, előzékeny, de ritkán derül ki arca; dukál is, most jár tánciskolába és ott a zsendülő sziveket időelőtti lángra gyujtogatta. A helyi érdekű Petrarkák hozzá énekelnek s mindez eszebe jut, mikor fiatal szíren kedélye kitörni akarna. Negfigyelmezi, a modern leányok nevelészetit figyelmével. Nem okozhatja, hogy kiváló nevelésének rovására legyen jókedvű.

Ide oda hosszú ruhát ölt, agyában felülk a preszuntív bálkirálynőnek, mikor igazándi királynő lesz, valóságos udvartartással, a helyi garnizon délczege tisztjei szolgáltatják a testőrséget, a törvényszék cavikkeses hivatalnokai a diplomáciát. Gizuska elmosolyog; szarnok lesz — gondolja. Mert azt akarja, hogy megirigyeljék.

Na, de azért még gyermek, akinek lesütött szemekkel kell iskolába menni.

Színház.

Peterdy szereti az ő zóna-közönségét: Nem kisebb szerzőtől, mint Jókai Mórtól ad neki darabot s ő maga vállalkozik arra, hogy eljátsza a czimszerepet. De a közönség úgy látszik hálátlan, mert tegnap nagyon de nagyon kevesen jöttek el, hogy megnézzék az Aranyembert.

Az előadás a legjobbak közül való, melyet a társulat eddig produkált. Peterdy olyan Timár Mihály volt, akiért sok szinpad megirigyelheti a becskerekieket. Minden szava, minden mozdulata elárulta, hogy ez az intelligens színész behatolt Jókai költészetének mélyébe s a tanulmány eredménye az az átgondolt, minden részletében kidolgozott alakítás, melynek tegnap oly nagyon megörült a közönség. A három női szerepet Daróczy (Atália), Götz (Noemi) és Tuboly (Timea) játszották értelmes felfogással. Jókai voltak még Havasiné (Zsófia), Csügényiné (Teréza) Nyitrai (Brazovita) és Rátori (Kristyán). A közönség igen hálással fogadta a kitünő előadást.

Irodalom és művészet.

Almanach 1897-re*

Hiába iparkodik elröppeni az idő: a kalendáriom utóli. A kalendáriom az esztendőnek lelkiismerete: elibe áll, megmutatja neki a képét és azt mondja: látod, ilyen vagy te.

De nemcsak a röppenő esztendőt, a mi silány 96-unkat kergeti nyomban a kalendáriom: elébe vág és immár ott terem a 97-esnél. Amint frissen nyomott ívei kikerültek a nyomda száz hengeres és kerek hazából, sorra kopogtatja az ország házait és palotáit s bejelenti magát:

Ime itt vagyok, friss ruhában, friss kedvel, én, az immár nem ösmeretlen mérője az időnek. Almanach a nevem, félig arabs név, de azért törölmetszett magyar a szivem, lelkem, az egész mivoltom. Nem jövök nektek jövődöt jóolni, miut ama régi kollégám, akik a százéves jóvendőmoudónak baglokkal és kísértetes kigyókkal félszírított figuráját hozták elibétek. Adom inkább a jelent, megmutatom nektek hol vidám, hol melankólikus hangon, hogy milyen formájú a jelen, hogyan éreznek, meg gondolkodnak a jelen emberei, mindezek a ti embereitek, akik egymással összeviszva fontátok az élet fonadékát. Poétaemberek, művészemberek beszélnek

* Almanach az 1897. évre, szerkeszti Mikszáth Kálmán. Egyetemes Regényvár XII. évfolyam III-IV. kötete. Singer és Wolfner kiadása. Ára diszkótásban 1 frt.

Negyedik stádium.

Oh! a legszebb stádium, Gizuci már nem Giza, de Gizella nagysám.

Két hónap óta a nevelőt is odahagyta s a hosszú ruha megezerente a nagy lányok presztígióját részére. Szótájában legnagyobb kedvelője az ablaknak, hamiskásantud devajkedni a firtis csak áradozó bókjaib. Azt sem modhatnám, hogy a kard csörgését unja. — De nem ám.

S hogy törnek kegyeiért a férfiak. Hogy teszi a két barátot ellenségé, hogy történetesen a másikkal többet foglalkozott.

Szép dolog ez a nagy lányi élet. Minden szép lány maga csinálhat regényt ha akar.

Béla, az odaadó Béla, regények hordozgatója mellett mindent megtesz, hogy regényes szerelme valóságra váljék, de Gizella nagysám lehűti a vallomásig bátor szerelmeit, aki aztán másnak hordogatja a regényeket s Bélára nézve a házasság élet regénye következik, de mással. —

Minden csatában kell lenni legyőzöttnek. Nehéz önmagának is bevallania, de kénytelen vele, hogy ennek a csatának ő a legyőzöttje.

Béla szeretni is lehet! Aztán parti, határozott parti.

Az udvar pedig gyérül, a hálót hiába veti ki, a zsákmány menekül. A nyár melege belevész az ősz hűvös éjszakáiba.

Ötödik stádium.

Gizella még mindig szépség. Szerepel mindenütt s bálkirálynő. Az idő lekoptatja ábrándjait.

A platonikus szerelem délibábas költői agyrém, melyről beszélhetnek ők is, de nem tudja senki hinni.

Nem hiszem, nem hiszem! — toppant lábá-

belőlem hozzátok és ha ti meghallgatjátok az ő szavakat, hát mi más gyönyörűséget akartok még? ...

A bekopogató új Almanach igyen szól a házak és paloták küszöbén és talán nincsen senki, aki erre a szóra ne nyitná meg nagy örömmel az ajtót. Tíz éves jó hírnév az ajánlólevele, finom műveltség és okos humor a hangulata: régi kedves vendége az Almanach a magyar házaknak.

Gyorslábú hírnöké lévén az esztendőnek, már ime itt is van, holott az új esztendő még csak lassan csoszog a nyomába. De jó hogy itt van az ő fürgesége meg frissességével: igen kellemesen emel bele titokot az új esztendőbe. Legyen ő az a bizonyos aranyhíd, a melyen átsétáltak a régi időből az ujja.

Az Almanach kopogtat az ajtókon. Hoz nektek szebbnél szebb dolgokat. Fogjátok le a pitvaron és ne is eresszétek el többé. Meglétsátok mit találtok a vándor-tarsolyában. Nem árulunk el sokat belőle: csak ime kicsenjük belőle azokat a bevezető szentenciákat, amikkel utra bocsájtotta ezt az elegáns, fürgé legényt az ő nevelő apja, Mikszáth Kálmán.

Tízparancsolat ez, a szónak kalendáriumi értelmében, tíz különböző év almanachjának bevezető szövege, amik szép sorba vannak ebben a kötetben egybegyűjtve s amiket — jól tudjuk, hát mért ne árulnók el — valami kedves, szeretetreméltó lázzal vár a közönség. Az Almanach pompás szépirodalmi részén kívül van tehát még egy — hogy aktuális szót használjunk — történelmi kiállítás, a Mikszáth Kálmán humoros, hangulatos, szípkázó előszavainak szemenszedett gyűjteménye, amit bizonyára kedves ajándékkul fogad a magyar publikum.

De nem szólunk sokat az Almanach belső dolgairól: győződjék meg azok mivoltáról minden kedvelője a szép dolgokuk.

* **Nebántsvirág.** Sz. Szigethy Vilmosnak, a punk belső munkatársának csinos kiállítású verskötetet ily címmel hagyta el a sajtót. A kötetet megkaphatni szerzőnél a „Torontál“ szerkesztőségében 1 frtért, de azon felül kapható a helybeli könyvkereskedésekben is.

Legujabb hírek.

Politikai párbaj.

Budapest, nov. 27. Szalavszky Gyula, Nyitra és Trencsén vármegye főispánja és Rakovszky István cs. és kir. kamarás, a csornai kertület néppárti képviselője tegnap súlyos feltételek mellett pisztolypárbajt vívtak a Ferencz-József lovassági laktanyában. A párbajnál segédkeztek Szalavszky részéről Gajári Ödön és Dániel Gábor, Rakovszky részéről pedig Ivánka Oszkár és Kaas Ivor báró. A párbaj a Ferencz-József laktanyában folyt le. Mind a két

val, midőn előtte egy-egy szerelmes pár önfeledten egymáshoz simulva, boldogan elsétál.

— Nem hiszem! Nem hiszem! Ezek is sétálnak.

Hatodik stádium.

Gizella nagysám ma felette bosszus. Alaposan figyel a tükörbe és a szép kék szemé alján finom bőrén szarkalászerű ráncok mutatkoznak. S fésülés közben egy ezüst hajszálat tép ki.

Szive elszorul.

Kitekint az udvarra. A Béla gyerekei jöttek át a szomszédból. Emlékei foltámadnak. Az a pufók gyerek, a legnagyobb fia csodálatos módon hasonlít az ő hűséges regényhordozójához. — Keserű emlékek tolakodnak fel!

Botor voltam, nagyon botor.

Mely szomorú gondolatai közben jobban és jobban bosszantja a feltört gyerekezeivaj. Dühötl részkette szakítja föl az ablaktáblákat, az ajka vonaglik, a szeme szikrázik.

— Elhordjátok magatokat!

És megszólal az ő regényhordozójának kicsinyített kiadása.

— Ne haragudjék néneke.

Néni! néni! ostoba kölyök! S ettől a pillanattól az embergyűlölő melancholia uralmába veszi a lelkét s következik:

A hetedik stádium:

Egy világot gyűlölő vén kisasszony.

fél megtette az öt lépést előre s azután erősen czélba vették egymást s elsütötték fegyvereiket. Egyik fél sem talált. Mind a négy lövés czélt tévesztett s a felek szó nélkül távoztak a párbaj színhelyéről. A párbajra okot az Alkotmány egyik számában Rakovszky István tollából megjelent cikk szolgáltatott.

A német kancellár Oroszországban.
Berlin, november 27. Szentpétervári lapok jelentései szerint Hohenlohe herceg, német birodalmi kancellár, december hó közepén Szt.-Pétervárra fog érkezni.

Nem csepengetnek az osztrák államvasutakon.

Bécs, nov. 27. Az osztrák vasuti miniszterium legutóbbi ülésében elhatározták, hogy a vonat indulását jelző első, második és harmadik csepengetés ezentul végkép elmarad. Elmarad a „hátul“ és „készen“, valamint a „mehet“ kiáltás is, ami a különben is ideges utazókat még idegesebbé szokta tenni. Egyszerű tábla fogja jelezni az osztrák államvasutak állomásain, hogy mikor indul a vonat, a vasuti óra fogja mutatni, hogy a jelzett idő elérkezett és így, aki ezt a kettőt pontosan megfigyeli, csepengetés nélkül is idejekorán fog a kocsiba ülni és nem fog lekésni a vonatról.

Irói díj — egy miniszternek.

Páris, nov. 27. A francia akadémia tegnap tartott évi közgyűlésén Hanotaux külügy-miniszternek ítélte oda a 10.000 frtos Gobert-díjat, Richelieu tábornok története című munkájáért.

Táviratok.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése november 28-án.)

Budapest, nov. 28. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház mai ülését Janicsáry korelnök délelőtt 10 órakor nyitotta meg. Ezen az ülésen nyújtották be megbízóleveleiket a képviselők, mely után kisorsolták az osztályokat. A korelnök ezután bejelenti, hogy eddigél 12 kérvényt adtak be az egyes képviselőválasztások megsemmisítése iránt, mire az ülést bezárja azzal, hogy a legközelebbi ülés hétfőn fog tartatni.

A képviselőház megalakulása.

Budapest, nov. 28. (A „Torontál“ er. távirata.) A képviselőház mai ülésén kisorsolták az osztályokat, melyek holnap már összeülnek, hogy működésüket megkezdjék. Teendőiket még holnap elvégzik és eikészített jelentéseiket megteszik a hétfőn tartandó ülésen. Erre megválasztják a Ház elnökét, alelnökeit, háznapját és a jegyzői kart; kedden pedig megválasztják a különféle bizottságoknak tagjait.

A sorsjegyhamisító bünhődése.

Budapest, nov. 28. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből telegrafálják, ma hirdették ki az ítéletet Kraushanf sorsjegyhamisító bünygyően. Tízennyolcz évi súlyos börtönre ítélték el.

A tőzsdéről.

Budapest, nov. 28. (A becskereki Lloyd-társulat távirata.) Kötetett buza tavaszra 8.19—20, tengeri május—juniusra 4.00—07, zab tavaszra 6.00—01. Buzában a kínálat csekély, vételkedv gyenge, forgalom 15.000 mm., az árak nehezen tartják magukat. Heti forgalom buzában 104.681 mm. Kukoriczában 22.000 mm.

Városi színház.

TUBOLY KLEMENTIN jutalomjátéka.

Nagy-Becskekerek, szombat 1896. november 28-án

A V A S G Y Á R O S.

Szinmü 5 felv. Irta: Ohnet György. Fordította: Fái J. Béla. (Rendező: Peterdy Sándor.)

Közdete este fél 8 órakor.

